

Aluehallitus

28.5.2024

PPHVA/12831/05.00.02/2024

251 § Oikaisuvaatimus toimialuejohtajan viranhaltijapäätöksestä 26.4.2024/15 koskien Honkalinnan vastuuyksikön (37200) lakkauttamista

Päätös, johon on vaadittu oikaisua

Ikäihmisten palvelujen toimialuejohtaja Mervi Kosken viranhaltijapäätös (26.4.2024/15) Ikäihmisten palvelujen toimialueen, Oulun eteläisen palvelualueen (PA380) ympärivuorokautisen asumisen vastuualueen (VA3840) Honkalinnan vastuuyksikön (37200) lakkauttamisesta 1.7.2024 alkaen.

Oikaisuvaatimusoikeus

Reisjärven kunta (jäljempänä kunta) on vaatinut edellä mainittuun viranhaltijapäätökseen oikaisua 10.5.2024 vireille tulleella oikaisuvaatimuksellaan. Oikaisuvaatimus on saapunut määräajassa.

Oikaisuvaatimus ja sen perusteet

Kunta pyytää kumoamaan ja palauttamaan uudelleen valmisteluun viranhaltijapäätöksen koskien Honkalinna -vastuuyksikön lakkauttamista.

Kunta hakee toimenpidekieltoa viranhaltijapäätökseen ja pyytää lisäselvityksiä kokonaisvaikutuksista, riskiarvioinnista ja taloudellisista kustannuslaskelmista.

Kunta on vedonnut oikaisuvaatimuksessaan muun muassa sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021, jäljempänä järjestämislaki) 4 §:n 1 momentissa tarkoitettuun palvelujen saatavuuteen ja saavutettavuuteen sekä asiakkaiden tarpeiden huomioimiseen.

Kunta on vedonnut myös siihen, että Honkalinnan lakkauttamisen myötä paikallisten asukkaiden esteettömyys ja saavutettavuus heikkenee. Kunnan mukaan Honkalinnan toiminta ei myöskään edellytä sellaista erityisosaamista, johon päätöksessä on vedottu. Lisäksi kunta on vedonnut yhdenvertaisuuteen, itsemääräämisoikeuteen, hallintolain (434/2003) mukaiseen kuulemisvelvoitteeseen sekä muihin perustuslain (731/1999), sosiaalihuoltolain (1301/2014) ja sosiaalihuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista annetun lain (812/2000) mukaisiin oikeuksiin.

Kunnan mukaan päätöksessä ei ole esitetty kustannusvaikutuksia eikä riskiarviointia päätöksen vaikutuksesta ole tehty.

Pöytäkirjan tarkastajien nimikirjaimet

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta annetun otteen oikeaksi todistaa

3.6.2024

Oikaisuvaatimuksen perusteet ilmenevät kokonaisuudessaan liitteenä olevasta oikaisuvaatimuksesta.

Toimialuejohtajan selvitys

Viranhaltijapäätöksen tehnyt toimialuejohtaja on antanut liitteenä olevan selvityksen oikaisuvaatimuksessa esitetystä vaatimuksista.

Selvityksessä todetaan muun muassa seuraavaa:

- 1) Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa päivitettäessä sote-järjestämissuunnitelmaan liittyvää riskitarkastelua on laajennettu koskemaan koko tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman päivitystä (s. 72-75). Riskiarviointi kotona ja arkiympäristössä tapahtuvat tuki ja palvelut ikääntyvän väestön osalta on tehty ja luettavissa tuottavuus ja taloudellisuusohjelman sivuilta 25-27. Riski- ja vaikutusarviointia on tehty eri näkökulmista kuten asiakas-, henkilöstö-, talous-, tukipalvelut ja tilat näkökulmista.
- 2) Ympärivuorokautisen palveluasumisen tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoite on taloudellisesta näkökulmasta kirjattu vuodelle 2024 17,25 milj.€. Valmistelussa Honkalinnan taloudellinen kustannussäästö on laskettu 440 000€ vuodelle 2024.
- 3) Honkalinnan asiakasturvallisuuden ja toiminnan varmistamiseksi asiakaspaikkamäärää on jouduttu laskemaan tämän kevään aikana. Henkilöstön saatavuuden haasteet ovat olleet jo aiemmin nähtävissä, erityisesti lomakausien aikana, mutta myös muuna ajankohtana. Yksittäiset, lyhyetkin poissaolot ovat tuoneet haasteita lakisääteisen henkilöstömitoituksen saavuttamiseksi. Lomakauden toiminnan turvaamiseksi Reisjärven kuntoutusyksiköstä on jouduttu siirtämään henkilöstöä Honkalinnaan.
- 4) Pienen yksikön haavoittuvuus tuo myös haasteensa yksikön ja henkilöstön erityisosaamisen varmistamiseen. Ikäihmisten palveluissa erityisosaamiseksi luokitellaan esimerkiksi saattohoito-, kinestetikka ja Rai- arviointivälineistöosaaminen. Koska Honkalinnan mitoituksen lakisääteinen täyttyminen on ollut haastava, ei kaikissa asiakastilanteissa ole ollut mahdollisuutta turvata erityisosaamisen tarvetta sekä kehittää hoito- ja palvelukäytänteitä yhteisten linjausten mukaisiksi.
- 5) Ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikön koko ei kerro yksikön laadusta, yksilöllisestä hoidosta tai laitostumisen mahdollisesta riskistä. Lainsäädännön vaatimukset henkilöstömitoituksen, toiminnan ja laadun suhteen ovat samat yksikön koosta riippumatta. Vanhuspalvelulain mukaan henkilöstömäärä kasvaa samassa suhteessa kuin yksikön paikkamäärän kasvu ja asiakkaiden hoitoisuus edellyttävät. Yksiköiden toimintaa yhdistämällä varmistetaan Oulun eteläisen alueen ympärivuorokautisen palvelujen saatavuus sekä turvataan palvelun laatu, sekä saavutetaan toiminnan edellyttämä henkilöstömitoitus.
- 6) Joukkoliikenteen järjestäminen on kuntien vastuulla. Esteetön ja toimiva julkinen

joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen. Hyvinvointialueen järjestämisen vastuulla on sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu palvelun myöntämisen perusteiden mukaisesti.

7) Järjestämissuunnitelman mukaisesti Pohde järjestää saattohoitoa sairaala-, akuutti-, laitoshoidon lisäksi kotisairaalan turvin kotona, arviointi- ja kuntoutusyksiköissä sekä tehostetussa palveluasumisessa asiakkaan hoidon tarpeen ja vaativuuden mukaisesti. Laitostasoista hoitoa ei voida toteuteta ympärivuorokautisen palveluasumisessa tai kuntoutusyksiköissä.

8) Palveluverkkoa uudistaessa ja palveluja järjestäessä on huomioitu palvelujen saatavuus, alueen ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköt, oman sekä yksityisen toiminnan. Palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti, yhteen sovittaen palvelukokonaisuuksia sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen. Palveluja tulee olla riittävästi tarjolla suhteessa tarpeeseen. Ympärivuorokautinen palveluasuminen toteutetaan alueellisena palveluna, varmistaen palvelujen saatavuus asuinpaikasta riippumatta. Lähipalvelu voi olla fyysisesti saavutettavissa, mutta se ei välttämättä takaa sen saatavuutta. Asiakkaan voivat niin halutessaan hakeutua myös muulle alueelle palveluihin, lähellä omaisia tai muita läheisiä. Reisjärven kunnan alueella on edelleen järjestämismääräysten näkökulmasta mahdollisuus saada tarpeen mukaan ympärivuorokautista asumista. Pohteen järjestämissuunnitelman mukaisesti "Palvelut ovat tarpeenmukaiset ja lähellä monin eri tavoin." Lisäksi Pohteen hyvinvointistrategian painopisteissä ja strategisissa periaatteissa tuodaan esille, että saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyviä kirjauksia.

9) Honkalinnan asiakkaita ja heidän omaisiaan kuullaan henkilökohtaisesti yksikön sulkemisen ja jatkohoidon järjestämisen osalta. Yksilöllisistä jatkohoitotarkoituksista sovitaan ennen uuden palvelupäätöksen tekemistä. Ympärivuorokautista palveluasumista järjestäessä huomioiden asiakkaan etu, toiveet ja yksilölliset tarpeet itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Asiakkaalle ja hänen omaiselleen selvitetään erilaiset vaihtoehdot palvelun suhteen, sekä sen vaikutukset. Jokaisella asiakkaalla on laadittava yksilöllinen asiakassuunnitelma, yhdessä asiakkaan ja hänen omaisensa/läheisenä kanssa, jonka mukaisesti asiakkaan yksilöllistä hoitoa ja huolenpitoa toteutetaan.

10) Taloudellisuus- ja tuottavuusohjelman toimenpideohjelman mukaisesti Honkalinnan toiminnan lakkauttamisen valmistelussa, suunnittelussa ja toimeenpanon valmistelussa on huomioitu lainsäädännön vaatimukset.

Päätösesityksen perustelut ja johtopäätökset

Järjestämislain 4 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueet ovat velvoitettuja suunnittelemaan ja toteuttamaan sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan asiakkaiden tarpeen edellyttämällä tavalla. Tarpeen määrittely perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon erityislainsäädäntöön ja siinä säädettyihin periaatteisiin. Tarpeella ei kuitenkaan tarkoiteta yksittäisten henkilöiden kokemaa subjektiivista tarvetta johonkin

tiettyyn palveluun. Nyt kyseessä olevassa viranhaltijapäätöksessä ei ole kyse asiakaskohtaisesta päätöksenteosta. Asiakkaan palveluista päätetään erikseen asiakaskohtaisesti, jolloin otetaan kantaa siihen, onko asiakkaalla lainsäädännössä tarkoitettu tarve hyvinvointialueen järjestämivastuulla olevaan palveluun. Asiakaskohtaisen päätöksenteon yhteydessä toteutuu myös asiakkaan kuuleminen omassa asiassa.

Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 29 §:n mukaan hyvinvointialueen asukkailla ja palvelujen käyttäjillä on oikeus osallistua ja vaikuttaa hyvinvointialueen toimintaan. Lisäksi osallistumista ja vaikuttamista voidaan edistää erityisesti esimerkiksi järjestämällä keskustelu- ja kuulemistilaisuuksia sekä asukasraateja. Hyvinvointialue on toteuttanut osallisuutta muun muassa järjestämällä Reisjärvellä erillisen asukastilaisuuden suunnitelluista muutoksista alueella.

Myös riski- ja vaikutusarviointia on toimialuejohtajan selvityksen mukaan tehty monista eri näkökulmista.

Palvelut tulee toteuttaa yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina kokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan henkilöön liittyvän syyn, kuten asuinpaikan perusteella. Viranhaltijapäätöksessä on huomioitu yhdenvertaisuuden toteutuminen ja asukkaiden tarpeisiin nähden riittävät ja mahdollisimman hyvät palvelut. Reisjärven kunnan alueella on edelleen järjestämivastuun näkökulmasta mahdollisuus saada tarpeen mukaan ympärivuorokautista asumista.

Saavutettavuuden ja esteettömyyden osalta toimialuejohtaja on selvityksessään todennut, että joukkoliikenteen järjestäminen on kuntien vastuulla ja hyvinvointialueen järjestämisen vastuulla on muun muassa sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu palvelun myöntämisen perusteiden mukaisesti. On myös huomioitava, että hyvinvointialueen tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisesti tavoitteena on tukea jatkossa muun muassa asiakkaiden kotona pärjäämistä.

Järjestämislain 4 §:n 1 momentin mukaan palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät muun muassa erityisosaamista tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Keskittämällä voidaan näin ollen varmistaa palvelujen hyvä laatu ja turvallisuus sekä myös taloudellisesti järkevä ja kustannustehokas toteuttaminen.

Yhdenvertaisuuden, saavutettavuuden ja esteettömyyden vaatimukset eivät siten estä järjestämislain 4 §:n 1 momentin mukaista palvelujen keskittämistä suurempiin kokonaisuuksiin, mikäli laissa mainitut edellytykset täyttyvät ja edellä mainitut periaatteet huomioidaan ratkaisussa.

Toimialuejohtajan selvityksessä on tuotu esille, että erityisosaamisen saatavuudessa on ollut

haasteita. Kyseisessä yksikössä on ollut erityisosaamisen tarvetta esimerkiksi saattohoito-, kinestetiikka ja Rai- arviointivälineistön osaamiseen liittyen. Kuten selvityksessä on lausuttu, asiakastilanteissa ei ole ollut mahdollisuutta turvata erityisosaamisen tarvetta tai kehittää hoito- ja palvelukäytänteitä yhteisten linjausten mukaisiksi.

Lisäksi toimialuejohtajan selvityksessä todetaan, että Honkalinnan toiminnan lakkauttamisesta aiheutuvan taloudellisen säästön vuodelle 2024 on laskettu olevan 440 000 euroa.

Reisjärven ympärivuorokautisen palveluasumisen Honkalinna -vastuuyksikön lakkauttaminen on järjestämislain ja hyvinvointialueen järjestämissuunnitelman linjausten mukainen, perusteltu toimenpide. Vastuuyksikön lakkauttaminen on ollut tarpeellinen ja välttämätön toimenpide palvelun laadun ja asiakasturvallisuuden varmistamisen näkökulmasta.

Oikaisuvaatimuksessa ei ole tuotu esille sellaista seikkaa, joka osoittaisi että päätöstä tulisi arvioida toisin.

Perustelut täytäntöönpanon kieltämistä koskevan vaatimuksen hylkäämiselle

Hyvinvointialuelain (611/2021) 148 §:n mukaan päätös voidaan panna täytäntöön ennen kuin se on saanut lainvoiman. Täytäntöönpanoon ei kuitenkaan saa ryhtyä, jos oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi taikka jos oikaisuvaatimuksen käsittelevä toimielin tai viranhaltija taikka valitusviranomainen kieltää täytäntöönpanon.

Hyvinvointialuelain esitöiden (HE 241/2020 vp, s. 647) mukaan täytäntöönpanoon on mahdollista ryhtyä esimerkiksi silloin, jos täytäntöönpanon peruuttamisesta ei valituksen menestyessä arvioida aiheutuvan kovin suurta vahinkoa tai jos erittäin painavat syyt vaativat täytäntöönpanoa. Jos täytäntöönpanon edut ovat selvästi haittoja suuremmat, täytäntöönpanoon voidaan ryhtyä.

Oikaisuvaatimuksen tekijä ei ole oikaisuvaatimuksessaan esittänyt perusteita sille, millä tavoin oikaisuvaatimus tai valitus käy täytäntöönpanon johdosta hyödyttömäksi.

Oikaisuvaatimuksen kohteena olevassa viranhaltijapäätöksessä on muun muassa todettu, että tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa linjatut toimenpiteet kuntoutusyksikkötoiminnassa Oulun eteläisellä palvelualueella ovat tarpeellisia ja välttämättömiä hoidon laadun ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta ottaen huomioon henkilöstön riittävydessä olevat haasteet. Päätöksen välitöntä täytäntöönpano puoltavat seuraavat seikat:

- asiakasturvallisuuden ja toiminnan varmistamiseksi asiakaspaikkamäärää on jouduttu laskelmaan kevään 2024 aikana
- asiakkaiden asiakasturvallisuutta ja tarpeenmukaista hoitoa ei pystytä turvaamaan lomakausien aikana
- yksittäiset, lyhyetkin poissaolot tuovat haasteita lakisääteisen henkilöstömitoituksen saavuttamiseksi

Aluehallitus

28.5.2024

- tilojen kunto muun muassa tilojen ilmastointijärjestelmän merkittävät puutteet. Tilojen kunnostus edellyttäisi väistötiloja.
- hyvinvointialue voi toteuttaa asiakkaiden tarpeiden edellyttämät sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain 4 §:n mukaiset palvelut päättämällään tavalla
- hyvinvointialueen talouden tasapainottaminen edellyttää päätösten viivytyksetöntä toimeenpanoa.

Edellä todettujen syiden vuoksi on katsottu erittäin painavien syiden vaativan viranhaltijapäätöksen täytäntöönpanoa ennen sen lainvoimaisuutta.

Oikeuskäytännössä (KHO:2012:9) on katsottu, että täytäntöönpanon kieltämisellä valitusprosessin ajaksi pyritään ensisijaisesti rajoittamaan sellaisia ajan kulumisen johdosta aiheutuvia seurauksia, joilla olisi merkittäviä vaikutuksia oikeusturvan toteutumisen kannalta. Vastuuyksikön lakkauttamisen täytäntöönpano on tosiasiallisesti peruutettavissa oleva toimenpide. Näin ollen päätöksen täytäntöönpano ilman lainvoimaa ei tee oikaisuvaatimusta tai oikaisuvaatimuksen johdosta annetusta päätöksestä tehtyä valitusta hyödyttömäksi eikä täytäntöönpanolla ole oikeusturvan toteutumista merkittävästi rajoittavia vaikutuksia.

Päätösehdotus

Toimialuejohtaja Mervi Koski (p. 044 703 4018):

Aluehallitus hylkää oikaisuvaatimuksen kokonaisuudessaan liitteenä olevassa lausunnossa ja edellä esitetyin perustein. Viranhaltijapäätöstä ei muuteta.

Päätösesitys

Hyvinvointialuejohtaja Ilkka Luoma:

Aluehallitus hyväksyy toimialuejohtajan ehdotuksen.

Päätös

Aluehallitus hyväksyi hyvinvointialuejohtajan esityksen.

Liitteet

Toimialuejohtajan selvitys
Oikaisuvaatimus 10.5.2024
Ikäihmisten palvelujen toimialuejohtajan päätös § 15 2024 Honkalinna-vastuuyksikön lakkauttaminen

Aluehallitus

28.5.2024

ALUEVALITUSOSOITUS

Päätökseen voidaan hakea muutosta **kirjallisella valituksella**:

Valitusoikeus

Oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta aluevalituksella vain se, joka on tehnyt alkuperäistä päätöstä koskevan oikaisuvaatimuksen.

Mikäli alkuperäinen päätös on oikaisuvaatimuksen johdosta muuttunut, saa tähän päätökseen hakea muutosta aluevalituksella myös:

- se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*), sekä
- hyvinvointialueen jäsen
- hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen.

Valitusaika

Aluevalitus on tehtävä **30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaanista**.

Valitus on toimitettava valitusviranomaiselle viimeistään valitusajan viimeisenä päivänä ennen valitusviranomaisen aukioloajan päättymistä. Valituksen voi toimittaa sähköpostilla, postitse tai viemällä asiakirjat henkilökohtaisesti tai asiamiestä tai lähettiä käyttäen.

Asiakirjojen lähettäminen tapahtuu lähettäjän vastuulla. Postin käyttämisessä on muistettava, että asiakirjan tulee olla perillä valitusviranomaisessa viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Asiakirjan sähköisessä toimittamisessa on huomioitava, että asiakirja on lähetettävä valitusviranomaiselle siten, että asiakirja on viranomaisen käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä ennen määräajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa *asianosaisen* katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Hyvinvointialueen jäsenen sekä hyvinvointialueiden yhteistoimintaan osallisen hyvinvointialueen ja sen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaanitpäivää ei lueta valitusaikaan. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valituksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteet

Aluevalituksen saa tehdä sillä perusteella, että

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä,
- päätöksen tehnyt viranomainen on ylittänyt toimivaltansa tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Pöytäkirjan tarkastajien nimikirjaimet

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta pöytäkirjasta annetun otteen oikeaksi todistaa

3.6.2024

Pöytäkirjanpitäjä

Aluehallitus

28.5.2024

Valittajan tulee esittää valituksen perusteet valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä.

Valitusviranomainen

Aluevalitus tehdään **Pohjois-Suomen hallinto-oikeudelle**.

Postiosoite: PL 189, 90101 Oulu

Käyntiosoite: Torikatu 34-40, Oulu

Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi

Puhelin: 029 56 42800, faksi 029 56 42841

Valituksen voi tehdä myös hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelussa osoitteessa:
<https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>. Palvelun käyttö vaatii vahvan tunnistautumisen.

Valituksen muoto ja sisältö

Valitus on tehtävä kirjallisesti. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Valituksessa, joka on osoitettava valitusviranomaiselle, on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan muutosta (*valituksen kohteena oleva päätös*)
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (*vaatimukset*)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja yhteystiedot. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja yhteystiedot. Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä hallintotuomioistuimelle.

Valituksessa on ilmoitettava myös se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (*prosessiosoite*). Mikäli valittaja on ilmoittanut enemmän kuin yhden prosessiosoitteen, voi hallintotuomioistuin valita, mihin ilmoitetuista osoitteista se toimittaa oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat.

Valitukseen on liitettävä:

- valituksen kohteena oleva päätös valitusosoituksineen,
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta,
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakuasian vireille panijalta peritään oikeudenkäyntimaksu sen mukaan kuin tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) säädetään. Tuomioistuinmaksulaki löytyy verkosta osoitteesta:

<https://finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455>

Ajantasainen tieto oikeudenkäyntimaksuista löytyy tuomioistuinlaitoksen sivuilta:

<https://oikeus.fi/tuomioistuimet/fi/index/asiointijulkisuus/maksut/oikeudenkayntimaksuthallinto-oikeudessa.html>

 Annettu tiedoksi sähköisesti

Pöytäkirjan tarkastajien nimikirjaimet

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta
pöytäkirjasta annetun otteen oikeaksi todistaa

3.6.2024

Pöytäkirjanpitäjä

Aluehallitus

28.5.2024

Päivämäärä 3.6.2024

Vastaanottajat Reisjärven kunta, reisjarvi@reisjarvi.fi

Pöytäkirjan tarkastajien nimikirjaimet

Asianmukaisesti allekirjoitetusta ja tarkastetusta
pöytäkirjasta annetun otteen oikeaksi todistaa

3.6.2024

Pöytäkirjanpitäjä

SELVITYS PÄÄTÖKSEEN YMPÄRIVUOROKAUTISEN ASUMISEN PALVELUT HONKALINNA- VASTUUYKSIKÖN LAKKAUTTAMISEEN

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen Pohde tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteena on uudistaa rakenteita ja toimintamalleja siten, että alueen asukkaille ja muille sidosryhmille voidaan tarjota vaikuttavia palveluja, riittävä henkilöstö turvataan ja talouden kantokykyä parannetaan. Ikäihmisten palvelujen tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaan liittyvät toimenpiteet ovat kotiin annettavien palvelujen lisääminen ja raskaampien palvelujen vähentäminen. Järjestämissuunnitelman mukaisesti aloitettujen kotiin annettavien palveluiden vahvistamista jatketaan. Muun muassa asiakasohjausta, etäkotihoitoa, kotikuntoutusta, kotisairaalan toimintaa, yhteisöllistä asumista sekä arviointi- ja kuntoutuspaikkoja lisätään. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys (yli 75-vuotiaiden määrä palvelussa) saavuttaminen nopeammin 6 prosenttiin (nykyinen peittävyys 8,1%) vuonna 2024. Ympäri vuorokautinen hoito järjestetään turvallisesti ja yhteisöllistä asumista järjestetään ympärivuorokautisen palveluasumisen sijaan. Tavoitteena on yhdenvertaiset palvelut koko alueella ja asiakkaita hoidetaan enemmän kotiin annettavien palvelujen avulla. Tarkasteltavaksi tulevat eri palvelujen järjestämistapojen arviointi.

Talousarviokirjassa vuodelle 2023 oli määritelty sote-järjestämissuunnitelmaan liittyviä keskeisiä riskejä sekä kuvattu näihin varautumista. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmaa päivitettäessä sote-järjestämissuunnitelmaan liittyvä riskitarkastelua on laajennettu koskemaan koko tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman päivytystä (s. 72-75). Riskiarviointi kotona ja arkiympäristössä tapahtuvat tuki ja palvelut ikääntyvän väestön osalta on tehty ja luettavissa tuottavuus ja taloudellisuusohjelman sivuilta 25-27. Riski- ja vaikutusarviointia on tehty eri näkökulmista kuten asiakas-, henkilöstö-, talous-, tukipalvelut ja tilat näkökulmista. Ympäri vuorokautisen palveluasumisen tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoite on taloudellisesta näkökulmasta kirjattu vuodelle 2024 17,25 milj.€. Valmistelussa Honkalinnan taloudellinen kustannussäästö on laskettu 440 000€ vuodelle 2024.

Ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys (yli 75-vuotiaiden määrä palvelussa) saavutetaan nopeammin 6 prosenttiin (nykyinen peittävyys 8,1%) vuonna 2024.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen peittävyys Pohteella on vuoden 2023 lopussa 7,4%, Oulun eteläisen alueen peittävyys on 8,4% ja Reisjärvi kunnan alueella peittävyys on 7,9% Peittävyys lukuna kertoo järjestämistavasta riippumatta alueen palvelun yhdenvertaisesta toteutumisesta ja palvelutarjonnasta. Peittävyyttä tarkastellaan ensisijaisesti Pohteen 6 lähipalvelualueen toteutumisena ei kuntakohtaisena tarkasteluna. Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestetään alueellisena palveluna, huomioiden että jokaisessa kunnassa on oman tai yksityisen toiminnan asumispalveluyksikkö.

Honkalinna on ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö, jossa on 21 pitkäaikaista asiakaspaikkaa. Honkalinna on aloittanut toimintansa vuonna 1994 vanhainkotina, joka sittemmin on muuttunut tehostetun palveluasumisen yksiköksi. Henkilöstöä yksikössä on 15 työntekijää, sekä 0,5 lähiesihenkilön tehtävä. Henkilöstömitoitus on 0,65 vanhuspalvelulain mukainen.

Reisjärven alueella toimii Honkalinnan lisäksi yksityinen ympärivuorokautinen palveluasumisyksikkö. Pohteen järjestämistä vastuun näkökulmasta ympärivuorokautista palvelua on tarjolla Reisjärven kunnan alueella ja lähikunnissa. Entisen Selänteen kuntayhtymän alueella on tällä hetkellä 8 toimintayksikköä (yhteensä jukinen ja yksityinen toiminta) ja n. 200 ympärivuorokautisen palveluasumisen paikkaa. Oulun eteläisen alueen tavoitepeittävyys 6%:n mukainen paikkaluku olisi 130 paikkaa.

Entisen Selänteen kuntayhtymän alueella välimatkat Reisjärveltä Sieviin on n. 42 kilometriä, jossa sijaitsee Pohteen 42 paikkainen ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö sekä yksityistä palvelutuotantoa. Haapajärvelle on n. 32 km, jossa ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö, jonka tilat mahdollistavat 32-40 paikkaa.

Tilat, joissa Honkalinnan yksikkö toimii, vaativat kunnostamista. Tiloihin on tehty kuntokartoitus kesällä 2021 sekä terveydensuojelulain valvontasuunnitelman mukainen tarkastus kesällä 2023, jossa todetaan mm. että rakennuksen ilmastointijärjestelmissä on merkittäviä puutteita. Tarvittavat korjaustoimenpiteet valvontasuunnitelman pöytäkirjan kirjauksen mukaan pyritään suorittamaan pikaisesti. Pöytäkirjan mukaan korjaussuunnitelma on toimitettava 31.12.2023 mennessä ympäristöterveysvalvontaan.

OTE liite §251 Toimialuejohtajan selvitys

Reisjärven kunnalta on pyydetty tämän vuoden alkupuolella tietoja mahdollisesti jo tehdyistä toimenpiteistä ja suunnitelmista em. selvityksiin liittyen. Kunnalta saadun tiedon mukaan alustavaa keskustelua on käyty pintaremontista, johon sisältyisi ilmanvaihdon parannus. Kunnan mukaan kiinteistön lukitus tulisi myös uusida. Tilojen mahdolliset kunnostamistoimenpiteet tulisivat vaikuttamaan myös vuokratukustannuksiin, sekä edellyttävät väistötiloja kunnostamisen ajaksi. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa on asetettu tavoitteita myös toimitilatehokkuuden parantamiseen suunniteltujen palveluverkkomuutosten myötä.

Honkalinnan asiakasturvallisuuden ja toiminnan varmistamiseksi, asiakaspaikkamäärää on jouduttu laskemaan tämän kevään aikana. Henkilöstön saatavuuden haasteet ovat olleet jo aiemmin nähtävissä, erityisesti lomakausien aikana, mutta myös muuna ajankohtana. Yksittäiset, lyhyetkin poissaolot ovat tuoneet haasteita lakisääteisen henkilöstömitoituksen saavuttamiseksi.

Pienen yksikön haavoittuvuus, tuo myös haasteensa yksikön ja henkilöstön erityisosaamisen varmistamiseen. Ikäihmisten palveluissa erityisosaamiseksi luokitellaan esimerkiksi saattohoito-, kinestetikka ja Rai-arviointivälineistöosaaminen. Koska Honkalinnan mitoituksen lakisääteinen täytyminen on ollut haastava, ei kaikissa asiakastilanteissa ole ollut mahdollisuutta turvata erityisosaamisen tarvetta sekä kehittää hoito- ja palvelukäytänteitä yhteisten linjausten mukaisiksi.

Honkalinnan paikkaluvun vähentämisestä huolimatta, lomakauden toiminnan turvaamiseksi, Reisjärven kuntoutusyksiköstä on jouduttu siirtämään henkilöstöä Honkalinnaan. Yksikköön ei ole saatu sijaisia kesän ajaksi. Honkalinnan toiminnalle ei nähdä edellytyksiä, huomioiden asukasturvallisuus ja henkilöstön saatavuuden haasteet tuottavuus- ja taloudellisuusnäkökulman lisäksi.

Ympäri vuorokautisen palveluasumisen yksikön koko ei kerro yksikön laadusta, yksilöllisestä hoidosta tai laitostumisen mahdollisesta riskistä, joka tuodaan huolena esille oikaisuvaatimuksessa. Lainsäädännön vaateet henkilöstömitoituksen, toiminnan ja laadun suhteen ovat samat, yksikön koosta riippumatta. Vanhuspalvelulain mukaan henkilöstömäärä kasvaa samassa suhteessa kuin yksikön paikkamäärän kasvu ja asiakkaiden hoitoisuus edellyttävät. Yksiköiden toimintaa yhdistämällä varmistetaan Oulun eteläisen alueen ympärivuorokautisen palvelujen saatavuus sekä turvataan palvelun laatu, sekä saavutetaan toiminnan edellyttämä henkilöstömitoitus.

Joukkoliikenteen järjestäminen on kuntien vastuulla. Esteetön ja toimiva julkinen joukkoliikenne mukaan lukien kutsu- ja palveluliikenne on ensisijainen tapa järjestää kaikille soveltuva liikkuminen. Hyvinvointialueen järjestämisen vastuulla on sosiaalihuoltolain mukainen kuljetuspalvelu palvelun myöntämisen perusteiden mukaisesti.

Reisjärven kotihoidon tilanne on yhtä haasteellinen kuin Honkalinnan. Kotihoidon lomakauden toiminnan varmistamiseksi on jouduttu myös kotihoidon turvaamiseksi tekemään erillisjärjestelyjä. Lomakauden ulkopuolinen toiminta on henkilöstön saatavuuden näkökulmasta myös haasteellinen. Reisjärven kotihoito on osa kotiin annettavien palvelujen, Keskisen alueen kotihoito kokonaisuutta. Yksikkö tekee kiinteää yhteistyötä Haapajärven ja Pyhäjärven kotihoidon sekä yhteisöllisen asumisen yksikön, Mansikan kanssa. Honkalinnan toiminnan muutoksen myötä, voidaan vahvistaa kotiin annettavia palveluja kuten mm. kotikuntoutustoiminnan aloittamista Reisjärvellä.

Järjestämissuunnitelman mukaisesti Pohde järjestää saattohoitoa sairaala-, akuutti-, laitoshoidon lisäksi kotisairaalan turvin kotona, arviointi- ja kuntoutusyksiköissä sekä tehostetussa palveluasumisessa asiakkaan hoidon tarpeen ja vaativuuden mukaisesti. Laitostasoista hoitoa ei voida toteuttaa ympärivuorokautisen palveluasumisessa tai kuntoutusyksiköissä.

Järjestämislain 4 § mukaan palveluja voidaan koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Laki ei ota kantaa järjestämistapaan, palveluja voidaan tuottaa omana tai ostopalveluina tai palvelusetelillä.

Palveluverkkoa uudistaessa, palveluja järjestäessä on huomioitu palvelujen saatavuus, alueen ympärivuorokautista palveluasumisen yksiköt, oman sekä yksityisen toiminnan. Palvelut toteutetaan yhdenvertaisesti, yhteen sovittaen palvelukokonaisuuksia sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen. Palveluja tulee olla riittävästi tarjolla suhteessa tarpeeseen. Ympäri vuorokautinen palveluasuminen toteutetaan alueellisena palveluna, varmistaen palvelujen saatavuus asuinpaikasta riippumatta. Lähipalvelu voi olla fyysisesti saavutettavissa, mutta se ei välttämättä takaa sen saatavuutta. Asiakkaan voivat niin halutessaan hakeutua myös muulle alueelle palveluihin, lähellä omiaisia

OTE liite §251 Toimialuejohtajan selvitys

tai muita läheisiä. Pohteen järjestämissuunnitelman mukaisesti "Palvelut ovat tarpeenmukaiset ja lähellä monin eri tavoin." Lisäksi Pohteen hyvinvointistrategian painopisteissä ja strategisissa periaatteissa tuodaan esille, että saatavuuteen ja saavutettavuuteen liittyviä kirjauksia

Honkalinnan asiakkaita ja heidän omaisiaan kuullaan henkilökohtaisesti yksikön sulkemisen ja jatkohoidon järjestämisen osalta. Yksilöllisistä jatkohoitoratkaisuista sovitaan ennen uuden palvelupäätöksen tekemistä. Ympäri vuorokautista palveluasumista järjestäessä huomioiden asiakkaan etu, toiveet ja yksilölliset tarpeet itsemääräämisoikeutta kunnioittaen. Asiakkaalle ja hänen omaiselleen selvitetään erilaiset vaihtoehdot palvelun suhteen, sekä sen vaikutukset. Jokaisella asiakkaalla on laadittava yksilöllinen asiakassuunnitelma, yhdessä asiakkaan ja hänen omaisensa/läheisenä kanssa, jonka mukaisesti asiakkaan yksilöllistä hoitoa ja huolenpitoa toteutetaan.

Järjestämissuunnitelman mukaisesti tuomme palvelut ja tilat paremmin väestön palvelutarpeita vastaaviksi ja haluamme, että alueelliset erot palveluihin pääsyssä ja toimintamalleissa pienenevät. Uudistamisella voimme vastata erityisesti ikäihmisten, lasten ja perheiden sekä mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kasvavaan palveluiden tarpeeseen. Uudet rakenteemme mahdollistavat paremmin henkilöstön riittävyyden, osaamisen ja hyvinvoinnin ja voimme paremmin hyödyntää parhaita käytäntöjä koko alueella. Uudistamisen avulla voimme vastata paremmin lainsäädännön muutoksiin, jotka vaikuttavat palveluiden toteutustapaan, resurssitarpeisiin ja kustannuksiin, ja yleisen epävarmuuden lisääntymisen mukanaan tuomiin haasteisiin. Uudet rakenteet ja toimintamallit vastaavat saamaamme valtion rahoitusta. Ennaltaehkäisevän työn merkitys tunnistetaan, ja todetaan, että se on osa palvelurakenteen uudistamista. Ennakoivalla työllä voidaan siirtää säännöllisten palvelujen tarvetta ja siirtää raskaisiin palveluihin siirtymistä.

Taloudellisuus- ja tuottavuusohjelman toimenpideohjelman mukaisesti, Honkalinnan toiminnan lakkauttamiseen liittyen, olemme valmistelussa, suunnittelussa ja toimeenpanon valmistelussa huomioineet yhdenvertaisuuslain, järjestämislain (612/2021) 4 §:n 1 momentin, perustuslain (731/1999, 6 §) sekä sosiaalihuoltolakiin ja sosiaalihuoltolain asiakaslain (1301/2014) että hallintolain. (434/2003).

23.5.2024

Mervi Koski
Toimialuejohtaja
Ikäihmisten palvelut

**Oikaisuvaatimus toimialuejohtaja Mervi Kosken viranhaltijapäätökseen 15/2024
Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Honkalinna-vastuuyksikön (37200) lakkauttaminen**

Reisjärven kunnanvaltuusto pyytää Pohjois-Pohjanmaan aluehallitusta kumoamaan ja palauttamaan asian uudelleen valmisteluun Mervi Kosken viranhaltijapäätöksen Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Honkalinnan-vastuuyksikön (37200) lakkautuminen 1.7.2024, 26.4.2024 15/2024 edellä esitetyin perustein. Reisjärven kunnanvaltuusto hakee toimenpidekieltoa Pohjois-Pohjanmaan aluehallitukselta viranhaltijapäätökseen 15/2024 Mervi Koski 26.4.2024. Lisäksi Reisjärven valtuusto pyytää saada lisäselvitykset kokonaisvaikutuksista ja riskiarvioinnista sekä päätöksen taustalla olevat tarkat taloudelliset kustannuslaskelmat.

Päätös, johon haetaan oikaisua

Ikäihmisten palvelut
Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut
Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut

viranhaltijapäätös 15/2024 Mervi Koski 26.4.2024

asia: Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut Honkalinna-vastuuyksikön (37200) lakkauttaminen 1.7.2024 alkaen

Oikaisuvaatimuksen perustelut

Sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 4 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Ympäri vuorokautisen asumisen yksikkö Honkalinnan lakkauttaminen ja palveluiden siirto Reisjärveltä tarkoittaa, että päätöksessä ei ole huomioitu väestön tarpeita, eikä palvelut ole lähellä asiakkaita, vaan päinvastoin. Perustelut tämän kohdalla ontuvat, sillä palveluiden saatavuus ja saavutettavuus palveluiden siirron myötä eriarvoistaa alueen asukkaat.

Viranhaltijapäätöksen perusteluissa todetaan, että hyvinvointialueella turvataan palveluiden esteettömyys ja saavutettavuus. Palveluiden siirto asettaa eriarvoiseen asemaan asiakkaiden lisäksi myös omaiset. Heidän mahdollisuutensa vierailta läheisten luona heikkenevät etäisyyksien ja lisääntyvien kustannusten takia. Honkalinnan lakkautuksen myötä esteettömyys ja saavutettavuus heikkenee reisjärvisille asiakkaille. Omaisten mahdollisuudet vierailta kauempana ovat rajalliset mm. julkisen liikenteen puutteen vuoksi. Reisjärven Honkalinnan kohdalla Pohteelta ei edellytetä kalliita investointeja, vaan kiinteistöistä vastaa Reisjärven kunta, joka on sitoutunut huolehtimaan kiinteistöistä ja tekemään vaadittavat korjaustoimenpiteet toimitilojen kunnossapitoon.

Perusteluissa harhaanjohtavasta vedotaan erityisosaamiseen. Honkalinnan toiminta ei edellytä mitään sellaista erityisosaamista, mitä ei Reisjärven työntekijöillä ei ole. He ovat tähänkin saakka tuottaneet taloudellisesti ja tehokkaasti laadukasta palvelua. Jos näihin seikkoihin vedotaan, on syytä tarkastella Pohteen lähijohtamista, eikä henkilöstön erityisosaamista, sillä ennen Pohdetta ko. yksikkö tuotti laadukasta ja tehokasta lähipalvelua ammattiosaamisella. Lisäksi hoito- ja palvelukäytänteitä voidaan yhdenmukaistaa ilman, että voimavaroja suunnataan suuriin yksikköihin.

Honkalinnan todellinen asiakaspaikkamäärä on 21, joista tällä hetkellä käytössä 16, koska Pohde ei ole antanut täyttää ko. paikkoja, joten tämä seikkakin on harhaanjohtava. Kaikille asiakaspaikoille olisi Reisjärvellä tarve, mutta niitä ei ole syystä tai toisesta annettu täyttää. Keskitetyissä yksiköissä

palveluiden laatu heikkenee suuren henkilökunnan myötä ja asiakkaiden tuntemus heikkenee, ja näin ollen palveluiden laatu päinvastoin kärsii kuin paranee. Todennäköisesti laitostuminen kasvaa, eikä asiakkaan yksilöllinen hoito tapahdu. Kokonaisuudessa tämän päätöksen myötä iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva palvelu heikkenee olennaisesti, kun sitä tarkastellaan Reisjärven asiakkaan puolesta.

Tämän päätöksen myötä yhdenvertaisuusperiaate ei toteudu Reisjärven asiakkaiden osalta, vaan asiakkaat asetetaan eriarvoiseen asemaan suhteessa muiden kuntien asukkaisiin terveydentilansa puolesta. Päätöksellä rikotaan asiakkaan itsemääräämisoikeuksia ja perustuslakia. Perustuslain (731/1999) 6 §:n mukaisesti ketään ei saa asettaa eriarvoiseen asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella.

Viranhaltijapäätökset Reisjärven palveluasumisyksikkö Honkalinnan ja arviointi- ja kuntoutusyksikkö Arviidan lakkauttamisesta ovat ristiriidassa sosiaalihuoltolain ja sosiaalihuollon asiakaslain kanssa. Sosiaalihuollon asiakaslaki edellyttää aina asiakkaan edun mukaisia ratkaisuja palvelun järjestämistavan ja palvelun sisällön osalta. Sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisesti asiakkaan etua arvioitaessa on kiinnitettävä huomiota siihen, miten eri toimintatavat ja ratkaisut parhaiten turvaavat mm. asiakkaan ja hänen läheistensä hyvinvoinnin, läheiset ja jatkuvat ihmissuhteet ja mahdollisuuden osallistumiseen ja vaikuttamiseen omissa asioissa. Asiakkaan kuulemisesta ennen häntä koskevan päätöksen tekemistä säädetään hallintolaissa (434/2003).

Viranhaltijapäätöksessä ei esitetä kustannusvaikutuksia, vaikka niihin vedotaan päätöksessä. Lisäksi päätöksen perusteluissa puuttuvat kokonaisvaikutusten arvioinnit (lapsi, yritys, maaseutu, seniori). Lisäksi riskiarviointia päätöksen vaikutuksesta ei ole tehty. Nämä tulisi olla päätöksen liitteenä, joten päätös on puutteellinen. Pohde on jättänyt täysin päätöksen vaikutusten ulkopuolelle sidosryhmät, kuntien kanssa ei tehdä riittävää yhteistyötä, vaan kurjistetaan kuntien elinvoimaa ja kunnan asukkaiden elämää omien intressien pohjalta. On käyty ns. näennäisvuoropuhelua asukastilaisuuksissa, todellista vaikuttamismahdollisuutta päätöksiin ei ole ollut. Eli johtopäätöksenä päätös on valmisteltu puutteellisilla ja kehoilla perusteilla, joten se tulee kumota.

On hyvä tapa tarkastella päätöstä myös kohtuusnäkökulmasta, onko todella näin, että yhden kunnan osaksi tulee kaikkien ikäihmisten palveluiden lakkautuminen (Honkalinna ja Arviida). Katsomme, että kuntaamme jäävät palvelut (kotihoito, yhteisöllinen asuminen Mansikka ja Palvelukoti Paavola (yksityinen palvelutuottaja) eivät ole riittäviä kuntatasolla asukkaidemme näkökulmasta. Lisäksi tämän päätöksen myötä kunnastamme poistuvat laitostasoiset saattohoitopaikat kokonaan. Kotihoidon ja kotisairaalan toimesta tehty saattohoito ei ole riittävää kaikkien potilaiden kohdalla. On todettava, että henkilökunnan osalta myös yhdenvertaisuus ei toteudu verrattuna muihin kuntiin nähden, vaan ”pakkolähtö” muualle on heikentävä tekijä työn laadunkin kannalta.

On todettava, että uudet rakenteet eivät tuo henkilöstön riittävyyteen mitään taetta. Ei ole osoitettu, että henkilöstö siirtyisi palveluiden mukana, vaikka toimialajohtaja Mervi Koski on lehdistössä työntekijöihin vedonnutkin. Henkilöstön saatavuus ongelmat ovat olleet suuremmat isoimmissa yksiköissä, samat sairastelupoissaolot jatkuvat oli yksikkö pieni tai suuri, eikä ammattiosaajia saada lisää isompiin yksiköihin, kun heitä ei ole saatavissa palvelutarpeeseen nähden riittävästi koko Suomessa. Reisjärven Honkalinna on osoittanut Peruspalvelukuntayhtymä Selänteen aikana innovatiivista palveluiden kehittämistä yhdessä kotihoidon kanssa, joten tämä yhteistyön katkeaminen ko. päätöksen takia vie pohjaa pois myös kotihoidon toiminnalta Reisjärvellä.

Tärkeintä on se, että asumispalvelut järjestetään asiakkaan yksilöllisten tarpeiden ja hänen etunsa mukaisesti. Asiakkaan mielipiteillä ja toiveilla on sosiaalihuollon (812/2000) ja korkeimman hallinto-oikeuden oikeuskäytännön nojalla annettava erityistä merkitystä päätettäessä palveluasumisen

järjestämistavassa. Honkalinnan omaiset ovat ilmaisseet kannanotossaan omaistensa puolesta vetoomuksen Honkalinnan säilyttämisestä. Lisäksi heidän palautteensa Honkalinnasta saa kiitosta.

Koko prosessissa asiakkaat on unohdettu, eli heidän toiveitaan ja odotuksia ei ole selvitetty. Ehkä vedotaan heidän heikentyneen kykyynsä arvioida asioita, mutta on otettava huomioon, että nämä ihmiset ovat asuneet kaiken ikänsä kunnassamme, heillä on oikeus arvokkaaseen vanhuuteen omassa kunnassa lähellä omia läheisiään. Nämä ihmiset ovat rakentaneet meillä tämän maan, tämäkö on kiitos siitä työstä? Inhimillisyys-yksilöllisyys ovat arvoja, jonka pohjalta teemme sosiaali- ja terveyspuolella töitä, nämä arvot eivät saa koskaan unohtua päätöksissäkään. Peruspalveluiden vahvistaminen mukaan lukien ympärivuorokautiset asumisyksiköt sekä ennaltaehkäisevä työ tuovat enemmän säästöä, kuin nämä lakkautuspäätökset.

Oikaisuvaatimuksen tekijän yhteystiedot

Reisjärven kunta
Kunnanvaltuusto
Reisjärventie 8
85900 Reisjärvi
reisjarvi@reisjarvi.fi
040 3008 111

Ikäihmisten palvelut

Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut

Ympärivuorokautisen asumisen palvelut

26.4.2024

Asia Ympärivuorokautisen asumisen palvelut Honkalinna-vastuuyksikön (37200) lakkauttaminen 1.7.2024 alkaen

Päätös Palvelualuejohtaja Virpi Rääpysjärven esitys:

Ikäihmisten palvelujen toimialueen Oulun eteläisen alueen lähi- ja aluepalvelujen (PA380) ympärivuorokautisen asumisen palvelut vastuualueen (VA3840) Honkalinna -vastuuyksikkö (37200) lakkautetaan 1.7.2024 alkaen.

Toimialuejohtaja Mervi Kosken päätös:

Hyväksyn palvelualuejohtaja Virpi Rääpysjärven esityksen.

Perustelu

Lainsäädäntötausta

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue (jäljempänä Pohde) vastaa sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisestä 1.1.2023 alkaen. Hyvinvointialueesta annetun lain (611/2021) 7 §:n mukaan hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä muun muassa järjestettävien palveluiden ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen määrän ja laadun määrittelemisestä sekä viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Järjestämisvastuuta sääntelee sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettu laki (612/2021, jäljempänä *järjestämislaki*).

Palveluiden saatavuus ja saavutettavuus

Järjestämislain 4 §:n 1 momentin mukaan hyvinvointialueen on suunniteltava ja toteutettava sosiaali- ja terveydenhuolto sisällöltään, laajuudeltaan ja laadultaan sellaisena kuin asiakkaiden tarve edellyttää. Palvelut on toteutettava yhdenvertaisesti, yhteen sovitettuina palvelukokonaisuuksina sekä hyvinvointialueen väestön tarpeet huomioon ottaen lähellä asiakkaita. Palveluja voidaan kuitenkin koota hyvinvointialueen alueella suurempiin kokonaisuuksiin silloin, kun palvelujen saatavuus ja laadun turvaaminen edellyttävät erityisosaamista tai kalliita investointeja tai kun palvelujen tarkoituksenmukainen, kustannusvaikuttava ja tehokas toteuttaminen edellyttävät sitä. Lisäksi 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on turvattava järjestämisvastuullaan olevien sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen esteettömyys ja saavutettavuus.

Järjestämislain mukaan sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestäjän tulee arvioida eri väestö- ja asiakasryhmien palvelutarvetta, suunnata voimavaroja todettujen tarpeiden perusteella ja yhtenäistää hoito- ja palvelukäytäntöjä. Palvelujärjestelmä tulee myös saada sellaiseksi, ettei hyvinvointialueella olisi kustannuksia perusteettomasti lisääviä päällekkäisiä palveluja (järjestämislaki 4 §).

Yhdenvertaisuus ja toimenpiteiden oikeasuhtaisuus

Ikäihmisten palvelut

Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut

Ympärivuorokautisen asumisen palvelut

26.4.2024

Tarkoituksenmukainen palvelujen kokoaminen tukee myös palvelujen saatavuuden yhdenvertaisuutta hyvinvointialueella (järjestämislaki 4 §). Yhdenvertaisuusperiaate on perustuslain (731/1999) 6 §:ssä turvattu oikeus, jonka mukaan ihmiset ovat yhdenvertaisia lain edessä. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan sukupuolen, iän, alkuperän, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. Myös yhdenvertaisuuslain (1325/2014) 5 § edellyttää viranomaista edistämään yhdenvertaisuutta toiminnassaan.

Lähellä toteutettavilla eli ns. lähipalveluilla tarkoitetaan palveluja, joita asiakkaat käyttävät usein ja ainakin osa asiakkaista käyttää niitä toistuvasti, jopa päivittäin, minkä vuoksi sellaisia palveluja on perusteltua saada läheltä. Kaikkia palveluja ei ole kuitenkaan mahdollista eikä tarkoituksenmukaista hajauttaa ja järjestää lähipalveluina.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuestrategia, sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma sekä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelma

Järjestämislain 11 §:ssä säädetään hyvinvointialuestrategiasta. Hyvinvointialueen on laadittava taloutensa ja toimintansa suunnittelua ja johtamista varten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelustrategia osana hyvinvointialuestrategiaa. Palvelustrategiassa hyvinvointialue päättää järjestämisvastuulleen kuuluvan sosiaali- ja terveydenhuollon pitkän aikavälin tavoitteet. Lisäksi hyvinvointialue asettaa palvelustrategiassa tavoitteet sille, miten sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut toteutetaan ottaen huomioon hyvinvointialueen asukkaiden tarpeet, paikalliset olosuhteet, palvelujen saatavuus ja saavutettavuus sekä kustannusvaikuttavuus.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialuestrategia (sisältäen palvelustrategian) on hyväksytty aluevaltuustossa 2.5.2022 (77§). Aluevaltuuston 17.10.2022 (120§) hyväksymä Pohteen sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämissuunnitelma pohjautuu hyvinvointialuestrategiaan ja siihen sisältyvän palvelustrategian linjauksiin. Sote-järjestämissuunnitelmassa on linjattu tavoitteet, toimenpiteet ja mittarit Pohteen sote-palveluille vuosille 2023-2025. Uudet rakenteet mahdollistavat paremmin henkilöstön riittävyyden, osaamisen ja hyvinvoinnin ja koko alueella parhaiden käytäntöjen hyödyntämisen. Uudistamisen avulla vastataan paremmin myös lainsäädännön muutoksiin sekä saatuun valtion rahoitukseen ja rahoituksen riittävyyden turvaamiseen. Järjestämissuunnitelmaa on päivitetty aluevaltuuston 20.11.2023 (187§) hyväksymällä tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmalla. Se toteuttaa osaltaan hyvinvointialueen strategian painopisteitä sekä konkretisoi uudistamisen toimenpiteitä taloussuunnittelukaudelle 2024-2026. Ohjelma toimii myös valtioneuvoston päättämän lainanottovaltuuden ehtona vuodelle 2024.

Sote-järjestämissuunnitelmassa keskeinen tavoite on resurssien kohdentaminen hyvinvointialueen perustason palvelujen vahvistamiseen etupainotteisesti vuonna 2023. Perustason vahvistaminen tarkoittaa mm. digitaalisen sotekeskuksen käynnistämistä. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman tavoitteena on uudistaa rakenteita ja toimintamalleja siten, että alueen asukkaille ja muille sidosryhmille voidaan tarjota vaikuttavia palveluja,

Ikäihmisten palvelut

Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut

Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut

26.4.2024

riittävä henkilöstö turvataan ja talouden kantokykyä parannetaan. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa on linjattu, että ympärivuorokautinen hoito järjestetään turvallisesti. Yhteisöllistä asumista järjestetään ympärivuorokautisen palveluasumisen sijaan. Toimenpiteeksi on kirjattu, että ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys (yli 75-vuotiaiden määrä palvelussa) saavutetaan 6 prosenttiin vuonna 2024 (nykyinen peittävyys 7,5%). Lisäksi arviointi- ja kuntoutusyksikköpaikkoja lisätään 13 paikkaa ja paikkoja keskitetään isompiin yksiköihin, tavoitepaikkamäärä (332) saavutetaan 2025.

Honkalinna- ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö

Sosiaali- ja terveystalouden tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa on huomioitu palvelurakennemuutos. Oulun eteläisen lähipalvelualueen Reisjärven kunnassa sijaitsee ympärivuorokautisen palveluasumisen yksikkö Honkalinna, jonka asiakaspaikkamäärä on 20-21 paikkaa, joista käytössä on 16 paikkaa. Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisesti Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys (yli 75-vuotiaiden määrä palvelussa) saavutetaan 6 prosenttiin vuonna 2024 (nykyinen peittävyys 7,5%). Oulun eteläisen alueen ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys on 8,5%.

Oulun eteläisellä alueella on vahvistettu kotiin annettavia palveluita ja muutos mahdollistaa vahvistamista edelleen. Kotiin annettavien palvelujen vahvistamista on tehty kotikuntoutukseen, kotisairaalaan, etäkotihoitoon ja kuntoutusyksikköpaikkojen lisäämiseen. Ympäri vuorokautista palveluasumista tarvitsevat asiakkaat hoidetaan Oulun eteläisellä alueella ja Reisjärven kunnan ja lähialueilla sijaitsevilla ympärivuorokautisen palveluasumisen yksiköissä. Omaishoidon lakisääteisiä ja harkinnanvaraisia vapaita voidaan järjestää Oulun eteläisen alueen yksiköissä.

Yhteistoimintamenettely

Yhteistoimintamenettely Sipilä yksikön toiminnan päättymiseen liittyen on käyty työnantajan ja henkilöstön välisestä yhteistoiminnasta kunnassa ja hyvinvointialueella annetun lain (449/2007) 4.1 §:n 1 ja 4 kohtien mukaisesti.

Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue on käynnistänyt yhteistoimintaneuvottelut tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman toimeenpanoon liittyen 20.2.2024 annetulla neuvotteluesityksellä. Neuvottelut ovat alkaneet 26.2.2024 ja päättyneet 8.4.2024. Aluehallitus on merkinnyt neuvottelutuloksen tiedoksi 16.4.2024 § 165. Yhteistoimintaneuvotteluissa on käsitelty aiottujen toimenpiteiden perusteet, vaihtoehdot ja vaikutukset henkilöstöön. Lisäksi työnantaja on antanut henkilöstön edustajille selvityksen perusteista, joiden mukaan neuvottelujen kohteena olevan henkilöstön työsuhteiden olennaisia ehtoja muutetaan muutoksen johdosta.

Muu osallisuus

Yhteistoimintamenettelyn rinnalla on turvattu hyvinvointialueen asukkaille ja palvelujen

Ikäihmisten palvelut

Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut

Ympärivuorokautisen asumisen palvelut

26.4.2024

käyttäjille hyvinvointialuelain 29 § ja 34 § (611/2021) mukaisesti oikeus osallistua ja vaikuttaa tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisiin toimenpiteisiin. Suunnitellut toimenpiteet julkaistiin Pohteen verkkosivuilla 20.2.2024.

Yhteistoimintaneuvottelujen aikana järjestettiin viisi paikallista henkilöstö- ja asukastilaisuutta (Kuusamo, Ii, Kalajoki, Ylivieska, Reisjärvi) sekä 28.2.2024 koko Pohdetta koskeva yleinen verkossa toteutettu interaktiivinen asukastilaisuus. Myös kaikki kuntatilaisuudet toteutettiin striimattuina.

Johtopäätökset

Pohjois-Pohjanmaan aluevaltuusto on linjannut sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottavuus- ja taloudellisuusohjelmassa, että Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen palveluasumisen ikäihmisten ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys (yli 75-vuotiaiden määrä palvelussa) saavutetaan 6 prosenttiin vuonna 2024 (nykyinen peittävyys 7,5%). Oulun eteläisen alueen ympärivuorokautisen palveluasumisen peittävyys on 8,5%. Edellä mainittu toimenpide Oulun eteläisellä palvelualueella on tarpeellinen ja välttämätön hoidon laadun ja asiakasturvallisuuden näkökulmasta ottaen huomioon henkilöstön riittävydessä olevat haasteet. Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista 14§ mukaan hyvinvointialueen on toteutettava iäkkään henkilön arvokasta elämää tukeva pitkäaikainen hoito ja huolenpito ensisijaisesti hänen kotiinsa annettavilla ja muilla sosiaali- ja terveydenhuollon avopalveluilla. Palvelut on sovitettava sisällöltään ja määrältään vastaamaan iäkkään henkilön kulloisiakin palveluntarpeita.

Päätöksenteon toimivalta

Pohteen hallintosäännön 34 §:n mukaan hyvinvointialueen palvelutuotannosta vastaavat sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen toimialat, jotka jakautuvat toimialueisiin. Toimialuejohtaja johtaa toimialueensa toimintaa ja vastaa sen toiminnasta ja taloudesta ja päättää vastuualueen jakaantumisesta vastuuyksikköihin palvelualuejohtajan esityksestä.

Hallintosääntö 34 § 5. mom. kohta 1 ja 6

Allekirjoitus

Mervi Koski
Toimialuejohtaja

Jakelu

Palvelualuejohtaja Virpi Rääpysjärvi, vastuualuepäällikkö Piritta Hänninen, laajennettu hva-
jortoryhmä, aluehallitus/hallintosihteeri Mirva Vehkaoja

Lisätietojen antaja

Toimialuejohtaja Mervi Koski, mervi.koski@pohde.fi

Ikäihmisten palvelut

Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut

Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut

26.4.2024

Tiedoksianto asianosaiselle

Tiedoksiantaja: Eija-Maaret Ikonen, johdon sihteeri

Annettu tiedoksi sähköisesti

Pvm: 29.4.2024

Vastaanottajat: Palvelualuejohtaja Virpi Rääpysjärvi, vastuualuepäällikkö Piritta Hänninen, laajennettu hva-johtoryhmä, aluehallitus/hallintosihteeri
Mirva Vehkaoja

Ikäihmisten palvelut

Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut

Ympärivuorokautisen asumisen palvelut

26.4.2024

OIKAISUVAATIMUSOHJE

Päätökseen tyytymätön voi tehdä kirjallisen oikaisuvaatimuksen:

Oikaisuvaatimusoikeus

Oikaisuvaatimuksen saa tehdä se, johon päätös on kohdistettu tai jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa (*asianosainen*) sekä hyvinvointialueen jäsen.

Hyvinvointialueiden yhteistoiminnassa järjestettyjä tehtäviä koskevasta päätöksestä oikaisuvaatimuksen saa tehdä myös yhteistoimintaan osallinen hyvinvointialue ja sen jäsen.

Oikaisuvaatimusaika

Oikaisuvaatimus on tehtävä **14 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista**.

Oikaisuvaatimus on toimitettava Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen kirjaamoon määräajan viimeisenä päivänä ennen kirjaamon aukioloajan päättymistä.

Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä. Käytettäessä tavallista sähköistä tiedoksiantoa *asianosaisen* katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, kolmantena päivänä viestin lähettämisestä.

Hyvinvointialueen jäsenen sekä hyvinvointialueiden yhteistoimintaan osallisen hyvinvointialueen ja sen jäsenen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon seitsemän päivän kuluessa siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä yleisessä tietoverkossa.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta määräaikaan. Jos oikaisuvaatimusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa oikaisuvaatimuksen tehdä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Oikaisuvaatimusviranomainen

Viranomainen, jolle oikaisuvaatimus tehdään, on **Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen aluehallitus**

- postiosoite: PL 10, 90029 Pohde
- käyntiosoite: Kajaanintie 50, 90220 OULU
- sähköpostiosoite: kirjaamo@pohde.fi
- puhelinnumero: 08 315 6126

Kirjaamon aukioloaika on arkisin klo 08.00 - 15.45.

Oikaisuvaatimuksen muoto ja sisältö

Oikaisuvaatimus on tehtävä kirjallisesti viranomaiselle, joka on tehnyt päätöksen. Myös sähköinen asiakirja täyttää vaatimuksen kirjallisesta muodosta.

Oikaisuvaatimuksessa on ilmoitettava:

- päätös, johon haetaan oikaisua
- miten päätöstä vaaditaan oikaistavaksi
- millä perusteella oikaisua vaaditaan.

Ikäihmisten palvelut

Oulun eteläisen alueelliset lähi- ja aluepalvelut

Ympäri vuorokautisen asumisen palvelut

26.4.2024

Oikaisuvaatimuksessa on lisäksi ilmoitettava tekijän nimi, kotikunta, postiosoite ja puhelinnumero.

Jos oikaisuvaatimus päätös voidaan antaa tiedoksi sähköisenä viestinä, yhteystietona pyydetään ilmoittamaan myös sähköpostiosoite.